

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa S. K.
przeciwko małoletniemu K. K.
o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach
z dnia 29 czerwca 2015 r., sygn. akt I Cz 181/15,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód S. K. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 29 czerwca 2015 r. oddalającego jego zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 18 lutego 2015 r., którym odrzucono jego pozew przeciwko małoletniemu K. K. o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego. Sąd Rejonowy wskazał, że małoletni pozwany wraz matką zamieszkuje na terenie Wielkiej Brytanii, powód również zamieszkuje za granicą, pozew powinien więc zostać złożony do sądu w Wielkiej Brytanii według zwykłego miejsca pobytu pozwanego. Sąd odwoławczy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że w sprawie nie mogą znaleźć zastosowania przepisy art. 1103² § 1 pkt. 4 k.p.c. ani art. 1103³ § 1 k.p.c. z uwagi na przewidzianą w art. 91 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadę pierwszeństwa i bezpośredniego

stosowania prawa wspólnotowego, którym w tym wypadku jest Rozporządzenie Rady (WE) Nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. UE L z dnia 10 stycznia 2009 r.). Według art. 3 lit. a-b tego Rozporządzenia Rady, sądami, które mają jurysdykcję do rozpoznania spraw dotyczących zobowiązań alimentacyjnych w państwach członkowskich są: a) sądy zwykłego pobytu pozwanego: lub b) sąd zwykłego miejsca pobytu wierzyciela („wierzyciel” - oznacza każdą osobę fizyczną, której należne są świadczenia alimentacyjne lub która występuje o świadczenia alimentacyjne). Sąd przyjął, iż pojęcie zwykłego pobytu dziecka, które jest wierzycielem i zarazem pozwanym w niniejszej sprawie powinno podlegać wykładni autonomicznej, jako miejsce, w którym znajduje się jego centrum życiowe. Małoletni pozwany K. K. ma swój zwykły pobyt na terytorium Wielkiej Brytanii, gdzie przebywa co najmniej od 3 czerwca 2013 r., wobec czego jurysdykcję do rozpoznania niniejszej sprawy ma sąd w Wielkiej Brytanii.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 1103³ § 1 k.p.c., art. 1103² § 1 pkt 4 k.p.c., art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L. 01.12.1) oraz art. 19 § 1 i art. 20 p.p.m., art. 131 § 1 k.p.c. w związku z art. 133 § 3 k.p.c. oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, ewentualnie o uchylenie orzeczeń Sądów obu instancji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Suwałkach. Domagał się też zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w postępowaniu zainicjowanym skargą kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze,

nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c., to znaczy nieważnością postępowania spowodowaną pozbawieniem go możliwości obrony swych praw ze względu na nedoręczenie mu odpowiedzi strony przeciwnej na zażalenie oraz oczywistą zasadnością zgłoszonej skargi kasacyjnej z powodu wielości błędów proceduralnych popełnionych przez Sąd oraz ze względu na ich doniosłość.

Nieważność postępowania wywołana pozbawieniem strony możliwości obrony jej praw zachodzi tylko wtedy, kiedy strona na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła brać udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, a jednocześnie skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych posiedzeniach wyznaczonych na rozprawę przed wydaniem wyroku w danej instancji. Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, aby mogło stanowić przyczynę nieważności, musi być całkowite i w sposób bezwzględny wyłączające możliwość obrony. Ta podstawa nieważności nie zachodzi w razie utrudnienia jedynie stronie popierania przed sądem dochodzonych roszczeń lub zarzutów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., II PK 189/14, LEX nr 1764808). Jakkolwiek Sąd Rejonowy powinien był doręczyć powodowi odpowiedź strony przeciwnej na zażalenie, jednak treść tego pisma procesowego nie zawierała żadnych okoliczności istotnych z punktu widzenia obrony interesów powoda, potwierdzało bowiem podany przez niego fakt pobytu pozwanego z matką w Wielkiej Brytanii i wskazywało na nieistotną okoliczność, że w Wielkiej Brytanii znajduje się obecnie stałe miejsce zamieszkania pozwanego. Zwrócić też trzeba uwagę, że skarżący dowiedział się z uzasadnienia Sądu

Okręgowego o treści informacji nadesłanej przez przedstawicielkę ustawową pozwanego i nie kwestionuje ich w skardze kasacyjnej. W rezultacie nie zachodzi nieważność postępowania zażaleniowego, która stanowiłaby przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Druga powołaną przez powoda przesłanką przedsądu jest oczywista zasadność jego skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Przesłanka ta zachodzi w wypadku, kiedy w skardze podniesione zostały zarzuty nie tylko jednoznacznie i niewątpliwie słuszne, ale jednocześnie skutkiem uchybień jest wydanie jaskrawo nieprawidłowego orzeczenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Skarga powoda nie spełnia tych wymagań. Skarżący twierdzi, iż Sąd II instancji naruszył art. 1103³ § 1 k.p.c. oraz art. 1103² § 1 pkt 4 k.p.c., a ponadto uniemożliwił pozwanemu wdanie się w spór na skutek przedwcześnie wydanego postanowienia o odrzuceniu pozwu w związku z brakiem jurysdykcji. Powód podkreślił również, że Sąd II Instancji naruszył przepis art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L. 01.12.1) przez niewłaściwe zastosowanie oraz art. 19 § 1 i art. 20 p.p.m. przez ich nieuwzględnienie. Zarzuty te nie są oczywiście uzasadnione, skoro obowiązuje zasada pierwszeństwa i bezpośredniego stosowania prawa wspólnotowego, w prawie tym funkcjonuje akt szczególny - Rozporządzenie Rady (WE) Nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. UE L z dnia 10 stycznia 2009 r.) wskazujący w rozpatrywanej sprawie na jurysdykcję sądu w Wielkiej Brytanii, a zachowanie strony pozwanej, niezależnie od zarzucanych uchybień, pozwala stwierdzić, że nie wdaje się w merytoryczny spór przed sądem polskim.

W rezultacie wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu, przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

jw